

Vi behöver en grön revolution – med mer mat genom ökad produktivitet

Först ut av talarna vid kycklingseminariet på Lövsta var ambassadör Lennart Båge och han talade under rubriken ”Maten i världen”. Utmaningen för världssamfundet är:

Hur mätta allt fler människor utan att det finns mer areal att bruka?

Lennart Båges föredrag handlade om hur världens befolkning ska kunna födas. Hur alla munnar ska kunna mättas. Här finns utmaningar som ökande foderpriser, missväxt i risproduktionen etc. Torka i Australien och andra väderkatastrofer (extremväder som vi har sett och hört mycket om under senare år) har spätt på problemen. Lägg därtill att majsen används alltmer till bränsleproduktion istället för till foder i djuruppfödningen.

Konsekvensen har blivit mycket stora och snabba prishöjningar på mat och foder under 2007-2008. Därefter sjönk priserna något, men 2011 var de åter mycket höga.

I många länder är problemen med livsmedelsförsörjningen stora och stigande priser driver också inflationen och skapar utmaningar som läggs på politiken. Stigande priser på mat gynnar producenterna men vid alltför snabb ökning drabbas de fattigaste konsumenterna. I många u-länder har detta lett till demonstrationer, upplopp och politiska kriser med risker för både fred och välbefinnande, menade Lennart Båge.

**Mer mat behövs ...
– ökad produktivitet är ett måste**

Lennart Båge berättade om snabbt ökande behov av mat.

– Vi behöver producera 50 procent mer mat till år 2030 och 70 procent mer till 2050. Detta betyder att vi under de kommande åren måste öka produktiviteten i livsmedelsproduktionen betydligt snabbare än vad som varit fallet under senare år.

Läs om kycklingseminariet i Fjäderfä nummer 3-2012, sidan 30, samt i denna tidning på sidorna 34-40. Mer information finns även på www.fjaderfa.se.

Lennart Båge har en bred erfarenhet både inom och utom lantbrukssektorn. Han var under åtta år chef för IFAD, FN:s utvecklingsbank för jordbruksinvesteringar, och han sitter för närvarande i SLU:s styrelse.

Foto: SS

Avgörande för att världssamfundet ska klara livsmedelsförsörjningen är således produktiviteten, den måste alltså undergå radikala ökning. En besvärande faktor är nämligen att huvuddelen av den möjliga arealen för matproduktion runt om i världen redan är ianspråktagen.

Kina och Indien ökar importen

Ett exempel på en stressande faktor i sammanhanget är att Kina och Indien, som har varit nästan självförsörjande på mat, kommer att behöva öka sin import av livsmedel. Ökande levnadsstandard i dessa länder, som står för nära 40 procent av världsbefolkningen,

ger naturligtvis effekter på efterfrågan av mat, inte minst kött. Nämnas kan att köttproduktion ianspråkta 80 procent av den totala betes- och odlingsmarken men endast står för 15 procent av maten.

Dagens ökningstakt räcker inte

Men åter till matpriskrisen och dess konsekvenser. Lennart Båge menar att vi för närvarande är inne i ett skifte där en lång period av låga priser bryts. Efterfrågan på mat ökar helt enkelt snabbare än produktionsökningarna, dels för att befolkningsökningen fortfarande pågår, om än i en utplanande kurva, dels på grund av välbefinnandets utvecklingen. Lennart Båge talade om ”en procent på vardera faktorn”.

– Det krävs alltså en tvåprocentig produktionsökning varje år. Och eftersom marken i stort sett är i användning är det ökad produktivitet som är lösningen. Dagens ökningstakt i produktiviteten räcker alltså inte. Här måste förbättringar till, säger Lennart Båge.

Klimathotet komplicerar

– De senaste decenniernas befolkningsökning, från 3,5 miljarder runt 1970 till dagens sju miljarder har krävt ökad matproduktion och detta har man i stort sett klarat. Vi har i dag inte brist på mat. Att man under de föregående decennierna har klarat av detta beror på att man internationellt med beslutsfattare och finansärer fattade beslut om ökade forskningsinsatser med målet att öka produktiviteten. Men nu står vi inför nya utmaningar genom klimatkrisen.

Lennart Båge menade att det nu behövs en ny grön revolution där de som ska stå för den ökande matproduktionen även tar sig an klimatkrisen.

Lantbruket är nyckelområdet

– Tidigare var överproduktion ett problem. Vi har varit i en tid när bönder har fått betalt för att inte producera. Nu är det ett nytt skede, där alla resurser behövs för att det ska bli möjligt att skapa ett uthålligt system för livsmedelsproduktion som också kan föda världens befolkning. Lantbruket är ett nyckelområde som måste ta på sig ett stort ansvar för att vi ska klara klimathotet.

En lång rad osäkra faktorer

Lennart Båge radade därefter under sitt anförande upp en lång rad osäkra faktorer som ytterligare komplicerar färdens om säkrad livsmedelsförsörjning och krafttag mot miljöhoten. Till de osäkra faktorerna som nämndes hörde vattenförsörjningen (det råder stor brist på vatten med sjunkande grundvattennivåer och floder och sjöar som torkar ut), energiproduktionen (där majs används för energijändamål istället för att gå till mat) och prisfluktuationer som hämmar investeringar och människors möjligheter

att köpa mat. Lägg därtill att lagerhållning, handel och logistik mellan länder måste fungera, att det måste finnas beredskap för epidemier samt att man klarar av att fördela odlingsytan på ett klokt sätt mellan småskalig lokalbefolkning och industriproduktion i stor skala.

Är det möjligt?

Kommer det då att bli möjligt att, på ett miljömässigt och uthålligt sätt, föda 10 miljarder människor i slutet av detta århundrade?

– Mitt svar är nej, om vi inte gör vad vi måste göra. Däremot blir det ja, om vi prioriterar arbetet för att klara en uthållig och mer produktiv produktion. Det som krävs är alltså en fördubbling av livsmedelsproduktionen redan till år 2050.

Sven Secher